

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky



TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

**Ekonomická analýza výdajové stránky prvního roku
života dítěte**

Gabriela Hartmannová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce zkoumající výdajovou stránku prvního roku života dítěte se zaměřuje na vyčíslení a podrobné analyzování těchto výdajů. Teoretická část práce informuje o rozpočtu domácností, popisuje finanční příjmy rodiny a její výdaje, které jsou úzce spojeny především s fyziologickým vývojem dítěte a jeho potřebami v prvním roce života. První díl praktické části se zabývá určením a výpočtem konkrétních výdajů pro dvě vzorové matky, které mají pro výchovu a péči o dítě diametrálně rozdílné ekonomické podmínky. V této části práce jsou tedy nastíněny sumy finančních prostředků, které je na uspokojení určité potřeby novorozence nutné vydat. Druhý díl praktické části tvoří zhodnocení výsledků dotazníkového šetření, které má dvě části. V první bylo zjištěno, jak si hodlají při péči o dítě počínat jedinci, kteří potomka teprve v budoucnu plánují. Výsledky bezdětných byly následně porovnány s tvrzením současných rodičů, jejichž názory byly získány pomocí druhé části dotazníkového šetření.

Klíčová slova: rodina, matka, potřeba, novorozenec, péče, příjem, výdaj, spotřeba

Cíl práce

Hlavním cílem této diplomové práce je analyzovat a následně vyčíslit výdaje, které jsou nutné pro zdravý vývoj dítěte v prvním roce jeho života. Důležitým faktorem při výpočtu těchto výdajů je výše příjmů matky nebo rodiny, která o dítě pečuje. Většinou platí pravidlo, že čím více je dostupných finančních prostředků v rodinném rozpočtu, tím je pravděpodobnější, že poroste i množství výdajů. Vzhledem k tomu, že v dnešní ekonomice existují značné rozdíly v příjmech domácností, je nutné výdajovou stránku dítěte zkoumat z různých hledisek. Z tohoto důvodu budou zkoumány dvě matky žijící ve stejném městě, ale za výrazně odlišných ekonomických podmínek. Matka A je samoživitelka s poměrně nízkými příjmy, zatímco matka B je finančně velmi dobře zaopatřená a to především díky existenci partnera (manžela), který do rodinného rozpočtu přináší pravidelně každý měsíc svoji mzdu, jejíž výše není narozením dítěte nijak ovlivněna.

Cílem dotazníkového šetření je zjistit, jaký názor má veřejnost na rodičovství a výdaje s ním spojené. Bude vypracován dotazník, dělící se na dvě větve s velmi podobným až shodným souborem otázek, kdy jedna větev bude předkládána respondentům, kteří

zatím potomky nemají a bude zjišťováno, v kolika letech a zda vůbec potomky chtějí a pokud ano, tak jak si hodlají počínat v péči o ně. Důležité budou zejména informace o vybavení, které by chtěli pro své první dítě v prvním roce jeho života pořizovat a zda pro ně bude rozhodujícím faktorem kvalita, cena či kompromis mezi nimi. Druhá část dotazníku bude předkládána respondentům, kteří již potomka mají, a bude zjišťováno, v jakém věku si první dítě pořídili a zda bylo plánované či nikoliv. Výsledkem je zpětné zhodnocení jejich počínání při péči o své první narozené dítě. I tento dotazník bude obsahovat informace o pořízeném vybavení, a zda byla rozhodujícím faktorem pro koupi kvalita, cena či kompromis mezi nimi. Hlavním cílem dotazníkového šetření bude následné zhodnocení a porovnání názorů bezdětných respondentů s respondenty, kteří již potomky mají.

Porovnáním výdajů dvou vzorových matek vzniknou dvě pomyslné hranice, které stanoví minimální a maximální množství finančních prostředků, které bude nutné vynaložit na péči o první narozené dítě v prvním roce jeho života. Výsledky dotazníkového šetření následně toto určené rozmezí upřesní a přiblíží reálné sumě výdajů.

Metodika práce

První část této diplomové práce bude věnována vymezením základních pojmů, se kterými života dítěte úzce souvisí, jedná se především o definici rodiny, potřeb člověka a systém uspokojování lidských potřeb. Důležitým oddílem této části práce bude především rozbor rozpočtu domácností, nejvíce pozornosti bude věnováno zejména finančním příjmům matky po porodu jednoho zdravého dítěte, budou podrobně popsány podmínky pro získání nároku dávek státní sociální podpory a stanovena jejich výše. Hlavní metodou k vypracování teoretické části bude použita deskriptivní analýza vybrané problematiky, studium literatury a především aktuálních zákonů ČR, následná kompilace a citace literárních zdrojů.

Skutečnosti zjištěné za pomoci teoretické části budou následně aplikovány do části praktické, a to konkrétně na dvě vzorové matky, které se nacházejí v diametrálně odlišných ekonomických podmínkách. Bude analyzována jejich finančních situace, určeny dávky státní sociální podpory, na které mají matky nárok a následně vypočítána výše celkových příjmů domácností v prvním roce života dítěte. Rozdílné ekonomické podmínky matek mají vliv především na orientaci při nákupu vybavy pro novorozence. Při nedostatku

finančních prostředků jsou zájmem matky především levnější výrobky, naopak při dostatku zdrojů, bude matka zaměřena na kvalitu zboží. Obdobný vzorec bude aplikován i při tvorbě výdajového schématu obou matek.

Důležitou částí práce je rovněž dotazníkové šetření. Otázky týkající se dané problematiky budou pečlivě zpracovány v požadované formě s žádoucí vypovídací hodnotou. Následně budou výsledky dotazníkového šetření vyhodnoceny a za pomoci výdajového schématu matek a základních statistických metod budou v závěru diplomové práce stanoveny průměrné výdaje na první rok života dítěte.

Závěr

Hlavním cílem bylo analyzovat a následně vyčíslit výdaje, které jsou nutné pro zdravý vývoj dítěte v prvním roce jeho života. Důležitým faktorem při výpočtu těchto výdajů byla výše příjmů matky nebo rodiny, která o dítě pečuje, ty byly vyčísleny v teoretické části práce spolu s objasněním základních pojmů týkajících se této problematiky. Vzhledem k tomu, že v dnešní ekonomice existují značné rozdíly v příjmech domácností, bylo nutné výdajovou stránku dítěte zkoumat z různých hledisek. Z tohoto důvodu byly podrobně zkoumány dvě matky žijící ve stejném městě, ale za výrazně odlišných ekonomických podmínek. Matka A byla samoživitelkou s poměrně nízkými příjmy, zatímco matka B byla finančně velmi dobře zaopatřena a to především díky existenci partnera (manžela), který do rodinného rozpočtu přinášel pravidelně každý měsíc svoji mzdu (plat), jejíž výše nebyla narozením dítěte nijak ovlivněna. Vzorová matka A byla z důvodu velmi nízkým finančním příjmům nucena výdaje na péči o dítě v prvním roce jeho života co nejvíce minimalizovat. Kupovala jen nezbytně nutné vybavení za nejnižší ceny na trhu, látkové pleny a dítě bylo krmeno především mateřským mlékem a doma vařenou nemléčnou stravou. Naopak matka B díky stálému partnerovi (manželovi), měla finančních prostředků dostatek a cena výrobků či služeb, které pro dítě pořizovala, pro ni nebyla podstatná, výši výdajů nikterak neomezovala. Veškeré vybavení nakupovala v nejvyšší kvalitě, používala jednorázové pleny a dítě bylo krmeno zakoupenou umělou mléčnou a nemléčnou stravou (matka B nevařila). Obě výše zmíněné matky pro své dítě kupovaly výhradně nové vybavení.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaký názor má veřejnost na rodičovství a výdaje s ním spojené. Byl vypracován dotazník, dělící se na dvě větve s velmi podobným

až shodným souborem otázek, kdy jedna větev byla určena respondentům, kteří zatím potomky nemají a bylo zjišťováno, v kolika letech a zda vůbec potomky chtějí a pokud ano, tak jak si hodlají počínat v péči o ně. Důležité byly zejména otázky týkající se vybavení, které by chtěli pro své první dítě v prvním roce jeho života pořizovat a zda pro ně bude rozhodujícím faktorem kvalita, cena či kompromis mezi nimi. Druhá část dotazníku byla předkládána respondentům, kteří již potomka mají, a bylo zjištěno, v jakém věku si první dítě pořídili a zda bylo plánované či nikoliv. I tento dotazník obsahoval informace o pořizovaném vybavení, a zda byla rozhodujícím faktorem pro koupi kvalita, cena či kompromis mezi nimi. Dotazníkové šetření bylo vyhodnoceno a byly porovnány názory bezdětných respondentů s respondenty, kteří již potomky mají.

Pomocí dvou vzorových matek byly stanoveny pomyslné hranice minimálních a maximálních výdajů na první rok života dítěte. Výsledky dotazníkového šetření pomohly tento stanovený interval přiblížit reálným výdajům.

Celkové roční výdaje matky A na vybavení a péči o dítě v prvním roce jeho života činily **42 571 Kč**. A celkové roční výdaje matky B na vybavení a péči o dítě v prvním roce jeho života činily **350 045 Kč**. Tyto pomyslné hranice minimálního a maximálního množství finančních prostředků, které je nutné za péči o novorozence v prvním roce jeho života vydat, byly upraveny a přiblíženy skutečnosti za pomoci výsledků dotazníkového šetření. Výsledná suma nákladů na první rok života dítěte se tedy pohybuje kolem částky ve výši **167 500 Kč** ročně, po odečtení prvotní investice do vybavení potřebného pro péči o novorozence se jedná o průměrnou částku **9 292 Kč** měsíčně.

Pokud by se zkoumaná matka A rozhodla pro druhé dítě, tak by veškeré již zakoupené oblečení, hračky a ostatní vybavení podědilo po dítěti prvním. V případě, kdy by bylo její tělo opět schopno kojit novorozence mateřským mlékem, výdaje by se příliš nelišily od již výše vypočtených. Celkové roční výdaje na druhé dítě by činily přibližně částku ve výši **18 370 Kč**. Pokud by se pro druhé dítě rozhodla taktéž matka B za obdobných podmínek, dítěti by hradila jen stravu, jednorázové pleny, drogistické zboží a očkování. Celkové roční výdaje matky B na druhé dítě by činily cca **118 652 Kč**. Tyto pomyslné hranice byly však upraveny dle výsledků dotazníkového šetření, výdaje na druhé narozené dítě by se tedy měly pohybovat kolem částky ve výši **61 500 Kč**.

Seznam použitých zdrojů

Seznam literatury

BURDOVÁ, Eva, SCHMIED, Zdeněk a ŽENÍŠKOVÁ, Marta. Těhotenství, mateřská a rodičovská dovolená. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2088. 159 s. ISBN 978-80-7357-371-3.

MACKONOCHE, Alison. *První rok vašeho dítěte měsíc po měsíci*. České vyd. 1. Praha: Svojtka a Vašut, 1997. 96 s. ISBN 80-7180-330-8.

NEVORAL, Jiří a PAULOVÁ, Magdalena. *Výživa kojenců*. 2. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav, 2007. 28 s. ISBN 978-80-7071-286-3

ŠRÉDL, Karel. *Ekonomika pro pedagogy: (ekonomika a rodina)*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001. 217 s. ISBN 80-7290-038-2.

Seznam internetových zdrojů

Česká správa sociálního zabezpečení. *Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství* [online]. [cit. 2013-12-03]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/vyrovnavaci-prispevek-v-tehotenstvi-a-materstvi.htm>

Sociální dávky. *Porodné* [online]. [cit. 2013-12-05]. Dostupné z: <http://socialni-davky-2013.eu/socialni-davky-porodne-2013>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Příjmy a životní úroveň: Životní a existenční minimum* [online]. [cit. 2013-12-06]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/11852>

Česká správa sociálního zabezpečení. *Peněžitá pomoc v mateřství* [online]. [cit. 2013-12-07]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/penezita-pomoc-v-materstvi.htm>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Rodičovský příspěvek* [online]. [cit. 2013-12-07]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp

Internetový portál MPSV. *Přídavek na dítě* [online]. [cit. 2013-12-12]. Dostupné z:
<http://socialni-davky-2013.eu/pridavky-na-dite-2013/>

Sociální dávky. *Příspěvek na bydlení* [online]. [cit. 2013-12-17]. Dostupné z:
<http://socialni-davky-2013.eu/prispevek-na-bydleni-2013/>

Máma a já. *Měsíc po měsíci v 1. roce života* [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z:
<http://www.mamaaja.cz/index.cfm?module=Calculator&page=Evolution&EvolutionID=52>

Baby online. *Dítě: 1. rok* [online]. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://www.babyonline.cz/dite-1-rok>

eMimino. *Váha a růstu kojence* [online]. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://www.emimino.cz/encyklopedie/vaha-rust-kojence/>

Rehabilitace. *Správná váha a výška kojence* [online]. [cit. 2014-11-12]. Dostupné z:
<http://www.rehabilitace.info/zdravi-deti/spravna-vaha-a-vyska-ditete-kojence/>

Máma a já. *12. Měsíc života dítěte* [online]. [cit. 2014-11-21]. Dostupné z:
<http://www.mamaaja.cz/index.cfm?module=Calculator&page=Evolution&EvolutionID=61>

Vyplň to. *První rok života dítěte (výsledky průzkumu)* [online]. [cit. 2014-11-07]..
Dostupné z: <http://prvni-rok-zivota-ditete.vyplnto.cz>

Zákony

Zákoník práce, předpis č. 262/2006 Sb.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon č. 402/2001 Sb., o státní sociální podpoře